

Пропозиції
до проекту Закону України «Про внесення змін до Кодексу України про
адміністративні правопорушення щодо встановлення відповідальності у
сфері простежуваності водних біоресурсів та/або продукції з них
(реєстр. № 9546 від 31.07.2023 р.)*

Законопроектом передбачено внесення змін та доповнень до Кодексу України про адміністративні правопорушення (далі – КУпАП), які спрямовані на встановлення відповідальності за порушення законодавства у сфері простежуваності водних біоресурсів та/або продукції з них, а також узгодження норм цього Кодексу із положеннями проекту Закону України «Про забезпечення простежуваності водних біоресурсів та продукції, виробленої з водних біоресурсів» (реєстр. № 9545 від 31.07.2023 р.).

Метою законопроекту є створення законодавчого механізму щодо запобігання та припинення адміністративних порушень у зазначеній сфері, забезпечення обов'язкового внесення до відповідної електронної системи передбачених законом відомостей про операції з простежуваними водними біоресурсами та/або виробленої з них продукції.

Для цього, зокрема, пропонується: доповнити КУпАП новою статтею 107³, у якій встановити відповідальність у вигляді штрафу від ста до восьмисот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян за несвоєчасне внесення, невнесення або внесення недостовірної інформації/відомостей до електронної системи простежуваності водних біоресурсів та продукції, виробленої з них, щодо операцій з такими ресурсами, а також про їх транспортування або продаж (реалізацію); внести зміни до статей 221 та 240 КУпАП, якими передбачити повноваження суддів районних, районних у місті, міських чи міськрайонних судів щодо розгляду справ про адміністративні правопорушення, передбачені частиною третьою статті 107³, а також повноваження посадових осіб органів рибоохорони, зокрема головних, провідних та старших інспекторів рибоохорони, розглядати справи про адміністративні правопорушення, пов'язані з порушенням правил рибальства та охорони рибних запасів, передбачені частиною першою та другою статті 107³ цього Кодексу; внести зміни до статті 255 КУпАП, якими передбачити повноваження посадових осіб органів рибоохорони щодо складання протоколів у справах про адміністративні правопорушення, передбачені частиною третьою статті 107³ цього Кодексу.

Законопроект змістовно пов'язаний із проектом Закону України «Про забезпечення простежуваності водних біоресурсів та продукції, виробленої з водних біоресурсів» (реєстр. № 9545 від 31.07.2023 р.) (далі – проект Закону). Останній пропонується як основний галузевий закон у вказаній сфері, що визначає правові, економічні та організаційні засади простежуваності водних біоресурсів та/або продукції, виробленої з них, які перебувають в обігу на території України, ввозяться (пересилаються) на митну територію України або вивозяться (пересилаються) з неї. Стаття 31 проекту Закону передбачає, що порушення законодавства у сфері простежуваності водних біоресурсів та/або продукції з них тягне за собою дисциплінарну, адміністративну, цивільну відповідальність, передбачену законом.

З огляду на викладені у законопроекті пропозиції, вважаємо за доцільне зазначити про такі ризики його положень.

У запропонованій статті 107³ КУпАП використовуються численні вузькоспеціальні терміни, розуміння яких має вирішальне значення для встановлення об'єктивної сторони діянь, вчинення яких тягне за собою накладення відповідних адміністративних стягнень. Насамперед – це «водні біоресурси», «простежуваність водних біоресурсів та продукції, виробленої з них», «електронна система простежуваності таких ресурсів», «операції з простежуваними біоресурсами», «дослідний вилов», «аквакультури», «оператор простежуваності» тощо.

Однак роз'яснення цих термінів, наприклад, в окремій Примітці до статті або з посиланням на відповідні норми зазначеного вище проекту Закону відсутні, що суттєво утруднює сприйняття та тлумачення змісту запропонованої норми та, як наслідок, належне використання її положень під час правозастосовної діяльності.

Суб'єктом відповідальності за зазначені вище порушення законодавства у законопроекті визначено *«оператора простежуваності»*.

Разом із тим, виходячи із роз'яснень, що містяться у пункті 13 частини першої статті 1 та пункті 1 частини першої статті 11 проекту Закону, «оператор простежуваності» є доволі загальним поняттям. Насамперед, він визначається як суб'єкт господарювання, який провадить господарську діяльність у сфері простежуваності водних біоресурсів та/або продукції, виробленої з водних біоресурсів, до якого належать і виробничі структурні підрозділи суб'єкта рибного господарства, виробничі структурні підрозділи суб'єкта аквакультури. Він зобов'язаний забезпечити названу вище «простежуваність» та вносити достовірні й повні відомості до Електронної системи, передбаченої цим Законом.

Одночасно таким поняттям охоплюються й такі особи, як *«перший продавець, перший покупець, покупець, вантажовідправник, вантажоодержувач, перевізник, відповідальний працівник, відповідальний працівник рибоприймального пункту»*.

З огляду на викладене, з метою забезпечення вимог правової визначеності норми КУпАП, якою пропонується накладати на порушників закону штрафи у значних розмірах, а також самої можливості її подальшого застосування, вбачається за доцільне надати конкретний диференційований перелік посадових або фізичних осіб, наприклад відповідальних працівників перелічених суб'єктів господарювання, які можуть бути притягнуті до адміністративної відповідальності за кожне, передбачене у статті 107³ КУпАП (у редакції законопроекту), діяння.

Доречно також перенести зазначену статтю із Глави 9 КУпАП «Адміністративні правопорушення у сільському господарстві. Порушення ветеринарно-санітарних правил», до якої її запропоновано включити, до складу Глави 7 цього Кодексу «Адміністративні правопорушення у сфері охорони природи, використання природних ресурсів, охорони культурної спадщини».

Об'єкт посягання, пов'язаний із порушенням законодавства «у сфері водних біоресурсів та/або продукції з них» у будь-якому випадку відноситься до сфери охорони природи та використання природних ресурсів. Об'єктивна сторона

запропонованих у законопроекті діянь є аналогічною із суміжними порушеннями правил рибальства, передбаченими частинами третьою та четвертою статті 85 «Порушення правил використання об'єктів тваринного світу», що містяться у Главі 7 чинного КУпАП.

Водночас родовий об'єкт порушень, визначених у статті 107³ (у редакції законопроекту), не стосується сільського господарства або порушення ветеринарно-санітарних правил, передбачених Главою 9 КУпАП.

У контексті викладеного слід звернути увагу й на неспіврозмірність сум штрафів, визначених чинною статтею 85 КУпАП та запропонованих санкцією статті 107³.

Згідно із частинами третьою та четвертою статті 85 КУпАП за порушення та грубе порушення правил рибальства у цілому передбачено накладення штрафу від двох до п'ятдесяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян, що у 16–50 разів менше, ніж зазначені вище суми штрафів, запропоновані санкцією статті 107³.

Однак будь-які пропозиції щодо обґрунтування й узгодження розмірів штрафних санкцій за вчинення аналогічних, суміжних діянь у законопроекті та доданих до нього документах відсутні.

Зазначене суперечить вимогам статті 33 КУпАП щодо критеріїв накладення адміністративного стягнення, виходячи з характеру вчиненого правопорушення, особи порушника, ступеню його вини, майнового стану, обставин, що пом'якшують та обтяжують відповідальність. У подальшому це може призвести до оскарження й скасування рішень про накладення таких адміністративних стягнень у судовому порядку, що безумовно перешкоджатиме досягненню мети законопроекту – притягненню до відповідальності за передбачені у ньому порушення.

*Дослідницька служба
Верховної Ради України*

** Цей документ підготовлений Дослідницькою службою Верховної Ради України як довідковий інформаційно-аналітичний матеріал. Інформація та позиції, викладені в документі, не є офіційною позицією Верховної Ради України, її органів або посадових осіб. Цей документ може бути цитований, відтворений та перекладений для некомерційних цілей за умови відповідного посилання на джерело.*